



## **ARMOEDE-INDEX GEMEENTE KRIMPENERWAARD**

Onderzoek naar de omvang en samenstelling van de doelgroep voor het armoedebelief en het gebruik van minimaregelingen in de gemeente Krimpenerwaard.

## Colofon

### Opdrachtgever

Gemeente Krimpenerwaard

### Datum

Mei 2017

### Auteurs

Anne-Wil Hak

Tessa Schoot Uiterkamp

### KWIZ

Stavangerweg 23 - 5

9723 JC Groningen

050 - 5252473

[contact@kwiz.nl](mailto:contact@kwiz.nl)

### Uitgave

Deze publicatie is een uitgave van KWIZ B.V.. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden veeveelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ B.V..

## Inhoudsopgave

|                                                       |    |
|-------------------------------------------------------|----|
| Inleiding .....                                       | 2  |
| Samenvatting.....                                     | 3  |
| 1. Minimahuishoudens in Krimpenerwaard .....          | 6  |
| 1.1. Bevolkingssamenstelling Krimpenerwaard .....     | 6  |
| 1.2. Inkomensverdeling minimahuishoudens .....        | 6  |
| 2. Gebruik inkomensondersteunende voorzieningen ..... | 8  |
| 2.1. Regelingen voor het minimabeleid 2016 .....      | 8  |
| 2.2. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen .....   | 8  |
| 2.3. Bijzondere bijstand .....                        | 9  |
| 2.4. Individuele inkomenstoeslag.....                 | 9  |
| 2.5. Collectieve zorgverzekering.....                 | 9  |
| 2.6. Regeling Meedoen.....                            | 10 |
| 2.7. Jeugdsportfonds & Jeugdcultuurfonds .....        | 10 |
| 2.8. Duurzame gebruiksgoederen .....                  | 10 |
| 2.9. Bijdrage schoolkosten.....                       | 11 |
| 2.10. Pc-regeling.....                                | 11 |
| 2.11. Verruiming van de inkomensgrenzen .....         | 11 |
| 3. Minimabeleid in perspectief.....                   | 15 |
| 3.1. Minima in Krimpenerwaard .....                   | 15 |
| Gebruik van regelingen .....                          | 15 |
| 3.2. Aanbevelingen .....                              | 16 |

## Inleiding

De gemeente Krimpenerwaard biedt een (tijdelijk) vangnet aan inwoners die niet financieel zelfredzaam zijn. Daarnaast kunnen minima een beroep doen op verschillende landelijke inkomensondersteunende regelingen, zoals huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget.

De gemeente Krimpenerwaard heeft een visie en doelen vastgesteld voor het armoedebeleid 2016-2018. In het kort is de visie van de gemeente dat armoede meer is dan een financieel probleem en dat actief meedoen de zelfredzaamheid vergroot en het risico op een armoedeval in de toekomst vermindert.

In opdracht van de gemeenteraad wil het college een onderzoek laten uitvoeren naar de omvang en samenstelling van de doelgroep voor het minimabeleid (en specifiek naar het aantal kinderen dat opgroeit in armoede). Daarnaast wil de gemeente graag weten wat de extra kosten zijn wanneer de inkomensgrenzen worden verruimd. De uitkomsten van deze rapportage worden gebruikt ter ondersteuning van de herijking van het minimabeleid van de gemeente.

### Opzet van het onderzoek

Voor de beschrijving van de minimapopulatie is gebruikgemaakt van een door KWIZ ontwikkeld analysemodel. Deze armoede index wordt samengesteld op basis van een combinatie van gemeentelijke gebruiksgegevens, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en kengetallen op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten.

Voor het berekenen van de kosten van verruiming van inkomensgrenzen is uitgegaan van gemeentelijke uitgaven in het jaar 2016.

### Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt de minimapopulatie van de gemeente in beeld gebracht en in hoofdstuk 2 gaan we in op het gebruik van minimaregelingen. We sluiten af met een aantal conclusies.

## Samenvatting

In totaal 1.330 huishoudens, die 6 procent van de huishoudpopulatie in Krimpenerwaard vormen, hebben in 2016 een inkomen tot maximaal 110 procent van het wettelijk sociaal minimum (Wsm)<sup>1</sup>.

### Kenmerken doelgroep armoedebelaid

#### Bijna 6 procent van de huishoudens is een minima-huishouden

In totaal zijn er 1.330 huishoudens die van een inkomen tot 110 procent van het Wsm moeten rondkomen: dit is 5,7 procent van alle huishoudens. Landelijk is het percentage 16 procent (CBS).

#### Bijna de helft van de minimahuishoudens heeft een bijstandsuitkering

Van de minimahuishoudens heeft 46 procent een bijstandsuitkering, ontvangt 30 procent AOW en heeft 24 procent een ander hoofdkomen. Bijvoorbeeld inkomen uit werk of een uitkering of een combinatie van daarvan.

#### Eenoudergezinnen meer kans op armoede

Ongeveer 18 procent van de eenoudergezinnen behoort tot de minimapopulatie. Dat is een hoger aandeel dan de andere huishoudtypes die we in het rapport onderscheiden.

#### Bijna 6 procent van alle kinderen groeit op in een minimahuishouden

In 359 minimahuishoudens groeien 682 kinderen op. Dit is bijna 6 procent van alle kinderen in de gemeente. Dit aandeel is dus even groot als het aandeel huishoudens met een minimuminkomen.

#### Mate van gebruik inkomensvoorzieningen is redelijk tot goed

Onderstaand geven we het bereik van de verschillende inkomensondersteunende voorzieningen weer.

Tabel S1 Gebruik en bereik per regeling

| Regeling                     | Gebruik | Doelgroep | Bereik |
|------------------------------|---------|-----------|--------|
| Kwijtschelding               | 893     | 1.180     | 76%    |
| Bijzondere bijstand          | 262     | 1.330     | 20%    |
| Individuele inkomensvoorslag | 122     | 561       | 22%    |
| Collectieve zorgverzekering  | 412     | 1.650     | 25%    |
| Meedoen                      | 577     | 1.330     | 42%    |
| Bijdrage schoolkosten        | 89      | 180       | 49%    |
| Jeugdsport- en cultuurfonds  | 90      | 530       | 17%    |
| Duurzame gebruiksgoederen    | 154     | 1.330     | 12%    |
| Pc-regeling                  | 38      | 180       | 38%    |

- Het bereik van de kwijtschelding is 76 procent. Bij de meeste gemeenten zien we een bereik van 70 à 75 procent, het bereik in de gemeente Krimpenerwaard ligt hiermee dus in lijn. Een bereik van 80 procent is maximaal mogelijk;
- Het percentage bereik van de bijzondere bijstand zien we bij meerdere gemeenten;
- Bij de individuele inkomensvoorslag is het bereik van 22 procent erg laag. Bij andere gemeenten met een referentieperiode van drie jaar zien we meestal een bereik van 50 à 60 procent;
- Het bereik van de collectieve zorgverzekering is met 25 procent komt overeen met het landelijke percentage;
- De regeling meedoen, de pc-regeling en de bijdrage schoolkosten hebben een heel goed bereik;

<sup>1</sup> Zie bijlage 1 voor de inkomensgrenzen

- Het bereik van het Jeugdsport- en cultuurfonds is met 17 procent lager dan in de meeste andere gemeenten die het fonds aanbieden. Kinderen kunnen in de gemeente Krimpenerwaard pas sinds halverwege 2016 gebruikmaken van de fondsen, dus het gebruik betreft nog geen volledig jaar. Bij de meeste andere gemeenten waar minima van deze fondsen gebruik kunnen maken zien we een gemiddeld gebruik van 30 à 35 procent.

## Conclusies

### Regelingen zijn bekend bij de doelgroep en er wordt gebruik van gemaakt

De gemeente Krimpenerwaard kent een breed aanbod van regelingen: voor diverse doelgroepen bestaan specifieke regelingen. Het bereik van de meeste regelingen is gemiddeld te noemen.

### Verruiming inkomensgrenzen naar 130 procent stijgen de kosten met € 291.000

Verruiming van de inkomensgrenzen van 110 procent naar 120 procent leidt niet tot kostenstijging, omdat dit binnen de huidige raming kan worden opgevangen. De nieuwe Verordening Maatschappelijke Participatie, die per 1 januari 2017 in werking is getreden, is een versoering van de minimaregelingen ten opzichte van de voorgaande jaren. Dit is over het eerste kwartaal terug te zien in de uitgaven, waarbij nog wel rekening moet worden gehouden met de relatieve onbekendheid van de nieuwe regelingen bij inwoners. Medio dit jaar kan een beter beeld worden gegeven van de uitgaven.”

Indien de grenzen worden verruimd van 110 naar 130 procent Wsm dan stijgen de kosten naar € 1.485.000. Een toename van ruim € 291.000 ten opzichte van de huidige kosten.

### De gemeentelijke regelingen hebben een positief effect

De gemeentelijke regelingen hebben voor alle minimahuishoudens een positief effect op de financiële positie. Het gemeentelijk beleid is voornamelijk gericht op maatschappelijke participatie van huishoudens met kinderen. Daarna wordt de grootste bijdrage geleverd door kwijtscheldingen van belastingen en de individuele inkomenstoeslag (voorheen langdurigheidstoeslag<sup>2</sup>).

## Aanbevelingen

### Uitbreiden zorgverzekering en maatwerkregeling nieuwe stijl

Op het gebied van zorg kan overwogen worden om de huidige zorgverzekering uit te breiden en open te stellen voor huishoudens met inkomens tot 130 procent Wsm. Daarnaast is het mogelijk om de keuzemogelijkheid tussen deelname aan de zorgverzekering of gedeeltelijke vergoeding van het volledig opgebruikte eigen risico in te voeren.

### Aanpassing regeling maatschappelijke participatie

De gemeente Krimpenerwaard kan overwegen om de regeling maatschappelijke participatie open te stellen voor alle huishoudens, in plaats van alleen 65-plussers. Op deze wijze wordt een armoedeval voorkomen als (alleenstaande) ouders vanuit een uitkeringssituatie geheel of gedeeltelijk werk aanvaarden.

### Invoering premiebeleid

Met de invoering van de Participatiewet zijn ook de mogelijkheden om premiebeleid te voeren sterk vergroot. Vooral voor meerpersoonshuishoudens is het invoeren van een dergelijke uitstroompremie naar werk een extra prikkel om uit de uitkering te gaan.

### Verhogen inkomensgrenzen individuele bijzondere bijstand

<sup>2</sup> Per 1 januari 2015 is de langdurigheidstoeslag omgezet in de individuele inkomenstoeslag. Het verschil zit er vooral in dat een persoon, om in aanmerking te komen, dient aan te tonen dat hij voldoende inspanning heeft verricht om aan het werk te komen c.q. het inkomen te verbeteren. De verwachting is dat dit weinig effect zal hebben op de hoogte en het gebruik van de toeslag.

Verhoging van de inkomensgrenzen in de bijzondere bijstand voor specifieke kostensoorten tot 130 procent Wsm waarover geen draagkracht wordt berekend is een laatste instrument om werken lonend te maken.

#### **Enquête naar de effecten en het gebruik van de regelingen**

Om echt inzicht te kunnen verkrijgen in hoe de inwoners participeren, het effect van de regelingen en of ze daar ook tevreden over zijn zou een enquête onder de doelgroep of onder alle inwoners kunnen worden uitgevoerd. Dit geeft inzicht in de mate van tevredenheid van de klanten over de minima-regelingen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de vraag of het aanbod aan regelingen aansluit bij de behoeften, of ze gebruik maken van de regelingen en of ze er bekend mee zijn. Maar ook vragen of de inwoners door de regelingen beter kunnen meedoen aan de samenleving kunnen worden beantwoord.

#### **Bestrijding kinderarmoede door een armoederegisseur**

Landelijk blijkt dat de bestrijding van armoede niet altijd effectief is. De SER pleit voor een armoederegisseur in iedere gemeente, met als belangrijke taak de werkende minima in beeld te krijgen.

# 1. Minimahuishoudens in Krimpenerwaard

In dit hoofdstuk beschrijven we de omvang en samenstelling van de groepen huishoudens met inkomens tot 130 procent van het wettelijke sociale minimum in de gemeente Krimpenerwaard<sup>3</sup>.

## 1.1. Bevolkingssamenstelling Krimpenerwaard

Onderstaand geven we de belangrijkste kenmerken van de bevolkingspopulatie in 2016 in de gemeente Krimpenerwaard weer.

Tabel 1.1.1 Aantal huishoudens en inwoners Krimpenerwaard

| Categorie                         |            |
|-----------------------------------|------------|
| Aantal huishoudens                | 22.808     |
| Aantal personen                   | 54.653     |
| <b>Gemiddelde huishoudgrootte</b> | <b>2,4</b> |

In de gemeente Krimpenerwaard wonen 54.653 personen waarvan er 11.649 jonger zijn dan 18 jaar (ruim 21 procent). In de gemeente wonen 22.808 huishoudens. De gemiddelde huishoudgrootte komt daarmee uit op 2,4 personen. Dat is iets groter dan het landelijke gemiddelde van 2,2 personen per huishouden.

### Huishoudtype

Naar huishoudtype zien we de volgende verdeling.

Tabel 1.1.2 Huishoudens naar type

| Huishoudtype                 | Aantal        | Aandeel     | Aandeel landelijk |
|------------------------------|---------------|-------------|-------------------|
| Alleenstaand                 | 6.784         | 30%         | 37,6%             |
| Alleenstaande ouder          | 1.263         | 5%          | 7,2%              |
| Meerpersoons zonder kinderen | 7.105         | 31%         | 29,0%             |
| Meerpersoons met kinderen    | 7.656         | 34%         | 26,2%             |
| <b>Totaal</b>                | <b>22.808</b> | <b>100%</b> | <b>100%</b>       |

De huishoudsamenstelling in Krimpenerwaard wijkt enigszins af van het landelijke beeld. Zo zijn er in de gemeente duidelijk minder alleenstaanden en wonen er meer paren met kinderen.

## 1.2. Inkomensverdeling minimahuishoudens

De volgende tabel bevat een overzicht van het actuele aantal en aandeel huishoudens in de gemeente dat een inkomen heeft tot maximaal 130 procent van het wettelijke sociale minimum voor het betreffende huishoudtype. Deze huishoudens hebben geen of een laag vermogen, waardoor ze in aanmerking komen voor de minimaregelingen van de gemeente.

Tabel 1.2.1 Huishoudens naar inkomen in Krimpenerwaard

| Inkomen                  | Aantal        | Aandeel       |
|--------------------------|---------------|---------------|
| Inkomen tot 100% Wsm     | 1.180         | 5,2%          |
| Inkomen 100 tot 110% Wsm | 150           | 0,7%          |
| Inkomen 110 tot 120% Wsm | 320           | 1,4%          |
| Inkomen 120 tot 130% Wsm | 330           | 1,4%          |
| <i>Subtotaal</i>         | <i>1.980</i>  | <i>8,7%</i>   |
| Overig                   | 20.828        | 91,3%         |
| <b>Totaal</b>            | <b>22.808</b> | <b>100,0%</b> |

<sup>3</sup> Alle bevolkings- en inkomensgegevens in deze rapportage zijn afkomstig van het CBS. De inkomensgegevens zijn gebaseerd op (RIO) inkomensgegevens die het CBS jaarlijks opstelt. Deze gegevens zijn door KWIZ bewerkt en gecorrigeerd voor de vermogensnormen van de Participatiewet.

Van alle huishoudens in de gemeente moet ruim 5 procent rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau. Dit zijn in totaal 1.180 huishoudens. Het landelijke percentage minima met een dergelijk inkomen ligt op 10 procent. In totaal hebben 1.330 huishoudens een inkomen tot 110 procent Wsm, bijna 6 procent van alle huishoudens in de gemeente. De groep huishoudens tot 130 procent telt 1.980 huishoudens.

### Inkomensbron

Het inkomensondersteunend beleid van de gemeente Krimpenerwaard is primair gericht op de doelgroep van 1.330 huishoudens met inkomens tot maximaal 110 procent Wsm. In deze inkomensgroep ziet de verdeling van de minimapopulatie er als volgt uit.

*Tabel 1.2.2 Inkomensbron minima, inkomen tot 110% Wsm*

| Inkomensbron             | Aantal       | Aandeel     |
|--------------------------|--------------|-------------|
| Bijstand inkomen         | 610          | 46%         |
| AOW inkomen <sup>4</sup> | 395          | 30%         |
| Ander inkomen            | 325          | 24%         |
| <b>Totaal</b>            | <b>1.330</b> | <b>100%</b> |

De doelgroep voor het lokale armoedebelief bestaat voor 46 procent uit bijstandsgerechtigden en voor 24 procent uit huishoudens met een ander hoofdkomen uit bijvoorbeeld werk of een combinatie van werk en uitkering. In totaal 30 procent van de minimapopulatie bestaat uit huishoudens waarvan het oudste gezinslid pensioengerechtigd is.

### Huishoudtype

Het volgende overzicht geeft het huishoudtype van de minimahuishoudens met inkomens tot 110 procent Wsm weer.

*Tabel 1.2.3 Huishoudtype minima, inkomen tot 110% Wsm*

| Huishoudtype                 | Aantal       | Aandeel     |
|------------------------------|--------------|-------------|
| Alleenstaand                 | 718          | 54%         |
| Eenoudergezin                | 226          | 17%         |
| Meerpersoons met kinderen    | 133          | 10%         |
| Meerpersoons zonder kinderen | 253          | 19%         |
| <b>Totaal</b>                | <b>1.330</b> | <b>100%</b> |

Alleenstaanden vormen met 54 procent de grootste groep minimahuishoudens in Krimpenerwaard. In de meeste andere gemeenten ligt het aandeel alleenstaanden onder minimahuishoudens eveneens rond de 55 procent. Huishoudens met kinderen vormen tezamen 27 procent van de minimahuishoudens in de gemeente.

### Kinderen

Van alle 11.649 kinderen in de leeftijd tot 18 jaar in de Krimpenerwaard wonen er 682 in een huishouden met een inkomen tot 110 procent Wsm. Dat is 5,9 procent van alle kinderen in de gemeente.

<sup>4</sup> Inclusief de pensioengerechtigden die een aanvullende bijstandsuitkering krijgen.

## 2. Gebruik inkomensondersteunende voorzieningen

Inwoners van de gemeente Krimpenerwaard met een laag inkomen kunnen een beroep doen op diverse voorzieningen om hun lasten te verlichten of het maatschappelijk participeren te versterken. In dit hoofdstuk gaan we nader in op het gebruik en bereik onder de doelgroep van deze regelingen.

### 2.1. Regelingen voor het minimabeleid 2016

In dit rapport beschrijven we de inkomensondersteunende voorzieningen die lokaal worden uitgevoerd. Deze voorzieningen hebben inkomensgrenzen die zijn afgeleid van het wettelijke sociale minimum dat voor ieder huishoudtype geldt. De volgende tabel geeft deze grenzen in procenten op basis van de situatie in het jaar **2016** weer omdat daar het gebruik van bekend is. De gemeente heeft in 2017 een aantal nieuwe regelingen ingevoerd, maar hiervoor is de gebruikersperiode te kort is om het gebruik te bepalen.

Tabel 2.1.1 Inkomensgrenzen regelingen en omvang doelgroep

| Categorie                    | Inkomensgrens | Doelgroep    | Regelgeving            |
|------------------------------|---------------|--------------|------------------------|
| Kwijtschelding               | 100%          | 1.180        | landelijk/gemeentelijk |
| Bijzondere bijstand          | 110%          | 1.330        | landelijk/gemeentelijk |
| Individuele inkomens toeslag | 110%          | 561          | landelijk/gemeentelijk |
| Collectieve zorgverzekering  | 120%          | 1.650        | gemeentelijk           |
| Regeling Meedoen             | 110%          | 1.330        | gemeentelijk           |
| Jeugdsport en cultuurfonds   | 110%          | 530 kinderen | gemeentelijk           |
| Duurzame gebruiksgoederen    | 110%          | 1.330        | gemeentelijk           |
| Bijdrage schoolkosten        | 110%          | 180          | gemeentelijk           |
| PC-regeling                  | 110%          | 180          | gemeentelijk           |

Onder de landelijke voorzieningen voor het minimabeleid vallen de kwijtschelding, de bijzondere bijstand en de individuele inkomens toeslag. Voor elk van deze voorzieningen kunnen, binnen bepaalde grenzen lokale uitvoeringsregels gelden. In Krimpenerwaard konden minima in 2016 als zij aan de daarvoor geldende criteria voldoen naast de landelijke voorzieningen ook gebruikmaken van zes lokale regelingen.

### 2.2. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In Krimpenerwaard kunnen huishoudens met een laag inkomen kwijtschelding aanvragen voor de onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing, rioolrecht en hondenbelasting. De doelgroep bestaat uit huishoudens met een inkomen tot maximaal 100 procent van het voor dat huishoudtype geldende sociale minimum.

Tabel 2.2.1 Bereik kwijtschelding

| Categorie                |            |
|--------------------------|------------|
| Doelgroep                | 1.180      |
| Gebruik kwijtschelding   | 893        |
| <b>Percentage bereik</b> | <b>76%</b> |

In 2016 is aan 893 huishoudens geheel of gedeeltelijk kwijtschelding van lokale heffingen verstrekt. Dit een bereik van 76 procent onder de doelgroep. Gemiddeld ligt het bereik van de kwijtschelding tussen de 70 en 80 procent. Het bereik in de gemeente Krimpenerwaard ligt daarmee dus in lijn.

## 2.3. Bijzondere bijstand

Het bijzondere bijstandsbeleid van de gemeente Krimpenerwaard is erop gericht om mensen die bijzondere noodzakelijke kosten hebben en deze niet zelf kunnen betalen, te ondersteunen. De gemeente beoordeelt bij iedere aanvraag of er sprake is van bijzondere omstandigheden. De doelgroep bestaat uit 1.330 huishoudens met inkomens tot 110 procent van de bijstandsnorm.

Tabel 2.3.1 Bereik bijzondere bijstand

| Categorie                   |            |
|-----------------------------|------------|
| Doelgroep                   | 1.330      |
| Gebruik bijzondere bijstand | 262        |
| <b>Percentage bereik</b>    | <b>20%</b> |

In 2016 hebben 359 personen gebruik gemaakt van de individuele bijzondere bijstand. Op basis van ervaringsgegevens uit andere gemeenten leidt dit tot een gebruik op huishoudniveau van 262 huishoudens. Daarmee komt het bereik van de bijzondere bijstand uit op 20 procent. Voor de individuele bijzondere bijstand geldt dat in veel gemeenten een percentage van 20 tot 25 procent gebruik op jaarbasis gangbaar is.

## 2.4. Individuele inkomenstoeslag

In de gemeente Krimpenerwaard behoort iedereen tussen de 21 jaar en de pensioengerechtigde leeftijd, die gedurende drie jaar een inkomen heeft tot maximaal 110 procent van de bijstandsnorm tot de doelgroep. In totaal behoren 935 huishoudens tot de groep die qua leeftijd en inkomen recht zouden kunnen hebben op deze voorziening. Van hen heeft naar schatting 60 procent geen inzicht hebben op inkomensverbetering. De doelgroep bestaat dan uit 561 huishoudens.

Tabel 2.4.1 Bereik individuele inkomenstoeslag

| Categorie                           |            |
|-------------------------------------|------------|
| Doelgroep                           | 561        |
| Gebruik individuele inkomenstoeslag | 122        |
| <b>Percentage bereik</b>            | <b>22%</b> |

In 2016 hebben 122 huishoudens gebruik gemaakt van deze toeslag. Afgezet tegen doelgroep is dit een bereik van 22 procent.

## 2.5. Collectieve zorgverzekering

Tot de doelgroep voor de collectieve zorgverzekering behoren de 1.650 huishoudens met een inkomen tot maximaal 120 procent Wsm en een vermogen binnen de bijstandsnormen.

Tabel 2.5.1 Bereik collectieve zorgverzekering

| Categorie                |            |
|--------------------------|------------|
| Doelgroep                | 1.650      |
| Gebruik zorgverzekering  | 412        |
| <b>Percentage bereik</b> | <b>25%</b> |

Op dit moment maken 495 hoofdverzekerden gebruik van deze regeling. Met elkaar vormen deze personen 412 huishoudens<sup>5</sup>. Dit komt neer op een bereik van 25 procent. Het bereik van de zorgverzekering ligt landelijk gezien rond de 30 tot 40 procent van de doelgroep.

<sup>5</sup> Gemiddeld wonen er 1,2 volwassenen in de minimahuishoudens.

## 2.6. Regeling Meedoen

Met de regeling Meedoen kunnen minima in de gemeente een jaarlijkse bijdrage voor sociale, culturele of sportieve activiteiten ontvangen. Deze activiteiten dienen gericht te zijn op zelfontplooiing, zoals de kosten voor bijvoorbeeld een krantenabonnement of het lidmaatschap van een vereniging. De regeling is per 1 januari 2017 komen te vervallen.

De doelgroep bestond in 2016 uit 1.330 huishoudens met een inkomen tot maximaal 110 procent Wsm.

Tabel 2.6.1 Bereik regeling Meedoen

| Categorie                |            |
|--------------------------|------------|
| Doelgroep                | 1.330      |
| Gebruik                  | 577        |
| <b>Percentage bereik</b> | <b>43%</b> |

In 2016 hebben 577 minimahuishoudens gebruikgemaakt van de regeling Meedoen<sup>6</sup>. Dit is een bereik van 43 procent onder de doelgroep. Bij de meeste andere gemeenten zien we voor een participatieregeling een bereik van 35 tot 40 procent. De gemeente Krimpenerwaard zit daar dus iets boven.

## 2.7. Jeugdsportfonds & Jeugdcultuurfonds

Sinds 1 juli 2016 kunnen minima gebruikmaken van het Jeugdsportfonds & Jeugdcultuurfonds. Deze fondsen zijn bedoeld voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar uit gezinnen met inkomens tot maximaal 110 procent van de bijstandsnorm. Voor sport is er jaarlijks maximaal € 225 per kind beschikbaar terwijl voor het cultuurfonds het maximale bedrag € 450 per jaar is. Dit geld kan gebruikt worden voor contributie of lesgeld, maar ook voor benodigdheden. De doelgroep bestaat uit 530 kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar in minimahuishoudens tot 110 procent Wsm.

Tabel 2.7.1 Bereik Jeugdsport- en cultuurfonds

| Categorie                        |            |
|----------------------------------|------------|
| Doelgroep kinderen 4 tot 18 jaar | 530        |
| Gebruik kinderen                 | 90         |
| <b>Percentage gebruik</b>        | <b>17%</b> |

In de periode juli – december 2016 zijn er 90 aanvragen geweest bij het Jeugdsport- en cultuurfonds. Afgezet tegen de doelgroep van 530 kinderen is dit een bereik van 17 procent. Bij andere gemeenten waar kinderen van de fondsen gebruik kunnen maken zien we op *jaarbasis* gemiddeld een bereik van 35 tot 40 procent.

## 2.8. Duurzame gebruiksgoederen

Eens in de acht jaar kunnen minima een bijdrage krijgen voor de aanschafkosten van duurzame gebruiksgoederen. Zoals voor een wasmachine, stofzuiger of koelkast. Deze regeling is per 1 januari 2017 komen te vervallen.

Tabel 2.8.1 Bereik duurzame gebruiksgoederen

| Categorie                |            |
|--------------------------|------------|
| Doelgroep                | 1.330      |
| Gebruik                  | 154        |
| <b>Percentage bereik</b> | <b>12%</b> |

In 2016 hebben 154 minima gebruikgemaakt van de tegemoetkoming voor duurzame gebruiksgoederen. Afgezet tegen de gehele minimapopulatie van 1.330 is dat een bereik van

<sup>6</sup> In de 577 huishoudens hebben in totaal 1.168 personen gebruikgemaakt van de regeling Meedoen.

12 procent. Omdat minima slechts eens in de acht jaar een tegemoetkoming kunnen krijgen is de daadwerkelijke doelgroep kleiner. Daardoor wordt het bereik dus hoger.

## 2.9. Bijdrage schoolkosten

De bijdrage schoolkosten is bedoeld voor gezinnen met kinderen jonger dan 18 jaar die naar school gaan. Zij kunnen jaarlijks een bedrag krijgen van € 110. De regeling is bedoeld om uitsluiting van kinderen uit arme gezinnen te voorkomen, omdat de kosten voor onderwijsdeelname in het voortgezet onderwijs hoog zijn. De bijdrage kan worden gebruikt voor bijvoorbeeld schoolmateriaal of een werkweek.

In de gemeente zijn 359 minimagezinnen met kinderen. Naar schatting heeft de helft daarvan kinderen op het voortgezet onderwijs. De doelgroep bestaat dan uit 180 huishoudens.

Tabel 2.9.1 Bereik bijdrage schoolkosten

| Categorie                |            |
|--------------------------|------------|
| Doelgroep                | 180        |
| Gebruik                  | 89         |
| <b>Percentage bereik</b> | <b>49%</b> |

In 2016 hebben 89 minimahuishoudens gebruikgemaakt van de bijdrage schoolkosten<sup>7</sup>. Dit is een bereik van 49 procent onder de doelgroep. Bij andere gemeenten is het bereik van een schoolkostenregeling ongeveer 50 tot 60 procent.

## 2.10. Pc-regeling

Minimagezinnen met een kind op het voortgezet onderwijs kunnen een bijdrage krijgen voor de aanschafkosten van een computer of software. De bijdrage bedraagt maximaal € 500 eens in de vijf jaar. In de gemeente zijn 359 minimagezinnen met kinderen. Naar schatting heeft de helft daarvan kinderen op het voortgezet onderwijs. De doelgroep bestaat dan uit 180 huishoudens.

Tabel 2.10.1 Bereik pc-regeling

| Categorie                |            |
|--------------------------|------------|
| Doelgroep                | 180        |
| Gebruik                  | 38         |
| <b>Percentage bereik</b> | <b>21%</b> |

In 2016 hebben 38 minimahuishoudens met kinderen gebruikgemaakt van de pc-regeling.

## 2.11. Verruiming van de inkomensgrenzen

Indien de gemeente de inkomensgrenzen voor haar regelingen verruimt, leidt dit tot extra kosten. In het onderstaande zetten we de meerkosten op een rij op basis van het huidige gebruik van regelingen en de gemiddelde kosten. Voor de berekening van de meerkosten gaan we uit van het huidige bereik van de regelingen en nemen we aan dat bij verruiming van de inkomensgrenzen, het bereikpercentage per regeling hetzelfde blijft.

<sup>7</sup> In de 89 huishoudens hebben in totaal 118 kinderen gebruikgemaakt van de bijdrage schoolkosten.

### Huidige kosten

In de volgende tabel staan de kosten van de regelingen in 2016 weergegeven.

Tabel 2.11.1 Kosten beleid 2016

| Regeling                                     | Huidig gebruik | Kosten      |
|----------------------------------------------|----------------|-------------|
| Kwijtschelding gem. belastingen <sup>8</sup> | 893            | € 328.345   |
| Individuele bijzondere bijstand              | 262            | € 515.525   |
| Individuele inkomenstoeslag                  | 122            | € 54.045    |
| Collectieve zorgverzekering                  | 412            | € 51.960    |
| Regeling Meedoen                             | 577            | € 182.208   |
| Regeling duurzame gebruiksgoederen           | 154            | € 25.139    |
| Jeugdsport- en cultuurfonds                  | 90             | € 85.749    |
| Schoolkosten                                 | 89             | € 13.008    |
| Tegemoetkoming aanschaf computer             | 38             | € 17.033    |
| <b>Totaal</b>                                | -              | € 1.273.012 |

De kosten in 2016 bedroegen iets meer dan € 1.273.000 op jaarbasis. De nieuwe Verordening Maatschappelijke Participatie, die per 1 januari 2017 in werking is getreden, is een versoering van de minimaregelingen ten opzichte van de voorgaande jaren. Medio dit jaar kan een beter beeld worden gegeven van de uitgaven.”

### Verruiming regelingen

In 2017 zijn de regeling Meedoen en de regeling duurzame gebruiksgoederen vervallen en daarvoor is er een nieuwe regeling in de plaats gekomen met een viertal onderdelen:

- Tegemoetkoming participatie;
- Tegemoetkoming schoolkosten;
- Tegemoetkoming sport;
- Tegemoetkoming arbeidsparticipatie.

Bij de berekening van de kosten van de nieuwe regeling gaan we uit van het gebruik in 2016 en het bedrag dat is besteed. De **tegemoetkoming arbeidsparticipatie** is buiten beschouwing gelaten omdat men aan de specifieke voorwaarden moet voldoen: aan het werk of op zoek naar (vrijwilligers)werk. De doelgroep is moeilijk in te schatten en omdat het een nieuwe regeling is kunnen we het bereik ook niet berekenen. De overige drie regelingen lijken op de die van 2016, daar is het wel mogelijk.

### Verruiming naar 120 procent Wsm

Door de invoering van het nieuwe beleid zien we dat er geen stijging optreedt van de kosten bij verruiming van de regelingen naar 120 procent Wsm. Dit komt door de invoering van het nieuwe beleid. Wel moet er nog rekening worden gehouden met de uitgaven voor de tegemoetkoming arbeidsparticipatie. In het eerste kwartaal is er ruim € 6.500 uitgegeven.

De volgende tabel laat de kosten per regeling zien:

<sup>8</sup> Ten aanzien van de kwijtschelding is er in de belastingwetgeving geen beleidsruimte voor de gemeente.

Tabel 2.12.2 Kosten verruiming naar 120% Wsm

| Regeling                                     | Huidig bereik | Doelgroep 120%    | Aantal verstrekkingen | Kosten             | Toename /afname   |
|----------------------------------------------|---------------|-------------------|-----------------------|--------------------|-------------------|
| Kwijtschelding gem. belastingen              | 76%           | X                 | 893                   | € 328.345          |                   |
| Individuele bijzondere bijstand              | 20%           | 1.650             | 330                   | € 649.325          | € 133.800         |
| Individuele inkomens toeslag                 | 22%           | 770 <sup>9</sup>  | 169                   | € 74.866           | € 20.821          |
| Collectieve zorgverzekering                  | 25%           | 1.650             | 412                   | € 51.960           | € 0               |
| Tegemoetkoming arbeidsparticipatie           | Nb            | Nb                | Nb                    | 0                  | 0                 |
| Tegemoetkoming maatschappelijke participatie | 43%           | 420 <sup>10</sup> | 215 <sup>11</sup>     | € 33.540           | - € 148.668       |
| Tegemoetkoming sport                         | 17%           | 660               | 112                   | € 31.284           | € 6.145           |
| Tegemoetkoming schoolkosten                  | 49%           | 220               | 108                   | € 15.768           | € 2.760           |
| Tegemoetkoming computer                      | 21%           | 220               | 46                    | € 20.608           | € 3.575           |
| <b>Totaal</b>                                | -             | -                 | -                     | <b>€ 1.205.696</b> | <b>- € 18.433</b> |

#### Verruiming naar 130 procent Wsm

Tabel 2.12.3 Kosten verruiming naar 130% Wsm

| Regeling                                              | Huidig bereik | Doelgroep 130%    | Aantal verstrekkingen | Kosten             | Toename kosten   |
|-------------------------------------------------------|---------------|-------------------|-----------------------|--------------------|------------------|
| Kwijtschelding belastingen                            | 76%           | X                 | 893                   | € 328.345          |                  |
| Individuele bijzondere bijstand                       | 20%           | 1.980             | 396                   | € 779.190          | € 263.665        |
| Individuele inkomens toeslag                          | 22%           | 880 <sup>12</sup> | 193                   | € 85.497           | € 31.452         |
| Collectieve zorgverzekering                           | 31%           | 1.980             | 614                   | € 77.436           | € 25.476         |
| Tegemoetkoming arbeidsparticipatie                    | Nb            | Nb                | Nb                    | € 0                | € 0              |
| Tegemoetkoming maatschappelijk en arbeidsparticipatie | 43%           | 480               | 851                   | € 132.756          | - € 49.452       |
| Tegemoetkoming sport                                  | 17%           | 790               | 134                   | € 37.429           | € 12.290         |
| Tegemoetkoming schoolkosten                           | 49%           | 270               | 132                   | € 19.272           | € 6.264          |
| Tegemoetkoming computer                               | 21%           | 270               | 56                    | € 25.088           | € 2.239          |
| <b>Totaal</b>                                         |               |                   |                       | <b>€ 1.485.014</b> | <b>€ 291.935</b> |

<sup>9</sup> In deze categorie zitten ongeveer 1.280 huishoudens, wanneer we ervan uitgaan dat 60% geen zicht heeft op inkomensverbetering dan bestaat de doelgroep uit 770 huishoudens.

<sup>10</sup> Doelgroep bestaat uit het aantal huishoudens 65-plus met inkomen tot 120 procent Wsm.

<sup>11</sup> Verstreking is gemiddeld € 156 per huishouden (Alleenstaande: € 132,50. Paar: € 180,97).

<sup>12</sup> In deze categorie zitten ongeveer 1.480 huishoudens, wanneer we ervan uitgaan dat 60% geen zicht heeft op inkomensverbetering dan bestaat de doelgroep uit 880 huishoudens.

Wanneer de gemeente Krimpenerwaard besluit de inkomensgrenzen te verruimen naar 130 procent van het Wsm dan stijgen de jaarlijkse kosten naar iets meer dan € 1.485.000. Een toename van ruim € 291.000 ten opzichte van de huidige kosten.

### 3. Minimabeleid in perspectief

In het voorgaande hebben we de doelgroep voor het minimabeleid en het gebruik van de regelingen in beeld gebracht. Tevens is er een berekening gemaakt van de kosten bij uitbreiding van de doelgroep door de inkomensgrenzen te verhogen naar 120 of 130 procent Wsm.

#### 3.1. Minima in Krimpenerwaard

De primaire doelgroep van het armoedebelief in de gemeente Krimpenerwaard bestaat uit 1.330 huishoudens. Dit zijn huishoudens met een inkomen lager of gelijk aan 110 procent van het wettelijk sociaal minimum. Deze huishoudens beslaan bijna 6 procent van alle huishoudens in de gemeente. Van deze 1.330 huishoudens heeft 46 procent een bijstandsuitkering, 30 procent ontvangt AOW en 24 procent komt rond van een zogenaamd andersoortig inkomen als WW of inkomen uit werk. Ruim de helft van de minimahuishoudens is een alleenstaand huishouden. Het zijn echter de eenoudergezinnen die, net als in andere gemeenten, een kwetsbare groep vormen, in de zin dat zij eerder een laag inkomen hebben dan andere huishoudtypes.

In 359 minimahuishoudens groeien 682 kinderen op. Dit is bijna 6 procent van alle kinderen in de gemeente.

#### Gebruik van regelingen

Het bereik van de meeste regelingen in het kader van het armoedebelief is gemiddeld te noemen, in vergelijking met andere gemeenten. Dit betekent dat de doelgroep bekend is met de regelingen en daar vervolgens gebruik van maakt. De gemeente Krimpenerwaard kent een breed aanbod van regelingen: voor diverse doelgroepen bestaan specifieke regelingen.

In de onderstaande tabel een overzicht van het gebruik van de regelingen

Tabel 3.1.1. Gebruik en bereik per regeling

| Regeling                    | Gebruik | Doelgroep | Bereik |
|-----------------------------|---------|-----------|--------|
| Kwijtschelding              | 893     | 1.180     | 76%    |
| Bijzondere bijstand         | 262     | 1.330     | 20%    |
| Individuele inkomenstoeslag | 122     | 561       | 22%    |
| Collectieve zorgverzekering | 412     | 1.650     | 25%    |
| Meedoen                     | 1.330   | 577       | 42%    |
| Bijdrage schoolkosten       | 180     | 89        | 49%    |
| Jeugdsport- en cultuurfonds | 530     | 90        | 17%    |
| Duurzame gebruiksgoederen   | 1.330   | 154       | 12%    |
| Pc-regeling                 | 38      | 180       | 38%    |

- Het bereik van de kwijtschelding is 76 procent. Bij de meeste gemeenten zien we een bereik van 70 à 75 procent, het bereik in de gemeente Krimpenerwaard ligt hiermee dus in lijn. Een bereik van 80 procent is maximaal mogelijk;
- Het gebruik van de bijzondere bijstand ligt in lijn met andere gemeenten;
- Bij de individuele inkomenstoeslag is het bereik van 22 procent erg laag. Bij andere gemeenten met een referentieperiode van drie jaar zien we meestal een bereik van 50 à 60 procent;
- Het bereik van de collectieve zorgverzekering is met 25 procent komt overeen met het landelijke percentage;
- De regeling meedoen en de bijdrage schoolkosten hebben een heel goed bereik; Kinderen kunnen pas sinds halverwege 2016 gebruikmaken van de pc-regeling en de bijdrage schoolkosten dus het gebruik betreft nog geen volledig jaar.
- Het bereik van het Jeugdsport- en cultuurfonds is met 17 procent lager dan in de meeste andere gemeenten die het fonds aanbieden. Bij de meeste andere gemeenten waar

minima van deze fondsen gebruik kunnen maken zien we een gemiddeld gebruik van 30 à 35 procent. Kanttekening hierbij is dat in de gemeente Krimpenerwaard kinderen pas vanaf juli 2016 gebruik kunnen maken van de fondsen en het gebruik dus over een half jaar is gemeten waardoor het bereik ook lager is dan als je over een heel jaar meet.

### **Effect verruiming inkomensgrenzen minimabeleid op de kosten voor de gemeente**

Verruiming van de inkomensgrenzen van 110 procent naar 120 procent leidt niet tot kostenstijging, omdat dit binnen de huidige raming kan worden opgevangen. De nieuwe Verordening Maatschappelijke Participatie, die per 1 januari 2017 in werking is getreden, is een versoering van de minimaregelingen ten opzichte van de voorgaande jaren. Dit is over het eerste kwartaal terug te zien in de uitgaven, waarbij nog wel rekening moet worden gehouden met de relatieve onbekendheid van de nieuwe regelingen bij inwoners. Medio dit jaar kan een beter beeld worden gegeven van de uitgaven.”

Indien de grenzen worden verruimd van 110 naar 130 procent Wsm dan stijgen de kosten naar € 1.485.000. Een toename van ruim € 291.000 ten opzichte van de huidige kosten.

## **3.2. Aanbevelingen**

In de visie van de gemeente staat dat armoede meer is dan een financieel probleem en dat actief meedoen de zelfredzaamheid vergroot en het risico op een armoedeval in de toekomst vermindert. Om hierbij aan te haken kan de gemeente Krimpenerwaard overwegen een aantal aanpassingen aan te brengen in het armoedebelid:

### **Uitbreiden zorgverzekering en maatwerkregeling nieuwe stijl**

Op het gebied van zorg kan overwogen worden om de huidige zorgverzekering uit te breiden en open te stellen voor huishoudens met inkomens tot 130 procent Wsm. Daarnaast is het mogelijk om de keuzemogelijkheid tussen deelname aan de zorgverzekering of gedeeltelijke vergoeding van het volledig opgebruikte eigen risico in te voeren.

### **Aanpassing regeling maatschappelijke participatie**

De gemeente Krimpenerwaard kan overwegen om de regeling maatschappelijke participatie open te stellen voor alle huishoudens, in plaats van alleen 65-plussers. Op deze wijze wordt een armoedeval voorkomen als (alleenstaande) ouders vanuit een uitkeringssituatie geheel of gedeeltelijk werk aanvaarden. Ook is het een optie om de regeling uit te breiden naar 120% of 130% van het Wsm.

### **Invoering premiebelid**

Met de invoering van de Participatiewet zijn ook de mogelijkheden om premiebelid te voeren sterk vergroot. Vooral voor meerpersoonshuishoudens is het invoeren van een dergelijke uitstroompremie naar werk een extra prikkel om uit de uitkering te gaan. Het invoeren van premiebelid in het eerste jaar na werkaanvaarding is een maatregel die kostentechnisch te overzien is en werken echt lonender maakt.

### **Verhogen inkomensgrenzen individuele bijzondere bijstand**

Verhoging van de inkomensgrenzen in de bijzondere bijstand voor specifieke kostensoorten tot 130 procent Wsm waarover geen draagkracht wordt berekend is een laatste instrument om werken lonend te maken. De gemeente Krimpenerwaard kan overwegen om tot een inkomen van 130 procent Wsm geen draagkracht te berekenen en over het meerkomen tot 150 procent Wsm een draagkracht van 50 procent te hanteren.

### **Enquête naar de effecten en het gebruik van de regelingen**

Om echt inzicht te kunnen verkrijgen hoe de inwoners participeren, gebruikmaken van de regelingen en daar ook tevreden over zijn zou een enquête onder de doelgroep of onder alle inwoners kunnen worden uitgevoerd. Dit geeft inzicht in de mate van tevredenheid van de klanten over de minima-regelingen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de vraag of het aanbod aan regelingen aansluit bij de behoeften, of ze bekend met de regelingen zijn en wat het effect

op meedoen is. Maar ook vragen of de inwoners door de regelingen beter kunnen meedoen aan de samenleving kunnen worden beantwoord.

#### **Bestrijding kinderarmoede door een armoederegisseur**

Landelijk blijkt dat de bestrijding van armoede niet altijd effectief is. De SER pleit voor een armoederegisseur in iedere gemeente, met als belangrijke taak de werkende minima in beeld te krijgen. Verder kan de armoederegisseur de vaak ingewikkelde aanvraagprocedures voor voorzieningen verbeteren. Ook scholen zijn belangrijk voor het signaleren van armoede. Leerkrachten zijn vaak de eerste buitenstaanders die de effecten bij kinderen opmerken. Ook moeten scholen kinderen leren met geld om te gaan én de eigen bijdrage van ouders beheersbaar houden.

